

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XI. De Dispensatione in irregularitate, orta ex Homicidio vel Mutilatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

Episc. & Regular. cujus 25. Janii 1601. Neapolim reddita declaratio est, Gaudet immunitate, qui mandat, aut mandatum recipit, vel cooperatur propter pretium acceptum vel promissum ad faciem cuiusdam ferrò deformandum aut vulnerandam. Rationem S. Congregatio reddit; Quia tales impropiè dicuntur Assassini: nec tales sunt in sensu c. 1. cit. relatæ Constitutionis Innocentianæ; cum ista loquatur de sola conductione ad occidendum & procurandam mortem non solum corporum, sed & animarum: & tanquam penalè extensionem à cæde ad vulnerationem, deformationem, membri debilitationem, mutilationemque non admittat, arg. Reg. Odiâ 15. in 6. eitt. Guttierrez n. 69. Farinac. q. 123. n. 139. & cap. 8. n. 135. Pignatell. n. 11. & Haunold. n. 227.

ARTICULUS XI.

De Dispensatione in Irregularitate orta ex Homicidio vel Mutilatione.

SUMMARIUM.

162. In hac irregularitate dispensat Papa.
 163. Ex concessione Tridentini etiam Episcopi:
 164. Si ea orta non sit ex homicidio iusto,
 165. Aut iniusto voluntario quocunque:
 166. Sed ex casuali,
 167. Vel mutilatione occulta, non deducta ad forum contentiosum.
 168. Occultum non est, quod est evidens, aut probari potest.
 169. Secundum aliquos quocunque notorium non est.

170. Ad fori illud deductum dicitur id, super quo lis contestata est:
 171. Non quomodocunque, sed cum effectu:
 172. Quò secus & cum reo punito Episcopus non dispensat.

Certum est, dispensari in hac Irregularitate posse, saltem à Papa; quia ex una, sicut cæteræ omnes, sic etiam ex homicidio quocunque & mutilatione orta irregularitas Jure Ecclesiastico est introducta, ut cum aliis TT. & Canonistis tradunt Navarrus *Manual. cap. 27. n. 191.* Covarruvias in *Clement. Si furiosus p. 1. pr. n. 2.* & perquam eruditè ostendit Suarez de *Censur. disp. 40. f. 4. n. 2.* Non obscure idem insinuat Bonifacius VIII. pollutione Ecclesiæ per humani sanguinis effusionem &c. irregularitatis laqueum incurri, negans ex ratione, quòd id non sit expressum in Jure, *c. Is qui 18. pr. de Sent. excom. in 6.* ex altera verò parte, à Papa, tanquam suprema & Christi vicaria potestate in terris, omne Jus Ecclesiasticum dispensandò relaxari valeat, *can. Inferior 4. dist. 21. & c. Proposuit 4. de Concess. Prab. Innocent. in c. Innotuit 20. de Elect.*

Neque, ut primò intuitu videtur, cum hac doctrina pugnat; quòd ex homicidio, præsertim iniusto, orta irregularitas dici solet indispensabilis; neque id immerito; cum illi annexa jam fuisse videatur Jure Divino Veteri, *Non adificabis mihi templum, quia vir sanguinum es, Lib. 2. Reg. cap. 7. v. 5.* & Novo, *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum &c. non percussorem, 1. Timoth. cap. 3. v. 3.* qualis vel maximè est homicida. At revera horum Jurium neutrum cum doctrina illa pugnat. Vetus; quia leges illius cæ-

remoniales ac Judiciales morte Christi expirarunt, teste Apostolo ad Hebraeos *cap. 7. v. 12.* relato *c. Translato 3. de Constitut.* S. Thomas 2. 2. q. 87. art. 1. Novum; quia, sicut bigamia, sic & homicidii irregularitas ad summum Apostolicum, ut ostendit Gonzalez *in c. Ex parte 5. de Bigamia n. 7.* & ex illis præceptis est, de quibus S. Paulus 1. Corinth. *cap. 11. v. 34.* ait, *Cetera cum venero, disponam.* In præceptis autem & sanctionibus Apostolicis dispensari à summo Pontifice posse, D. Thomæ *Quodlib. 4. art. 13.* Covarruvizæ *de Sponsal. p. 2. cap. 6. §. 9. n. 6.* aliorumque ab isto relatorum, & posterioris ævi DD. constans est doctrina. Accedit; quòd irregularitas ex homicidio injusto indispensabilis dicatur non; quòd in ea nequeat: sed, quod rarò & perquam difficulter & ferè tantum cum Religiosis, & qui Mendicantium Ordinem ingredi volunt, consueverit dispensari, ut *in Clement. cit. p. 2. §. 3. n. 3.* Covarruvias observat.

163. De Episcopis autem, quidquid obtinuerit Jure Ecclesiæ antiquo, Concilii Tridentini decretis Reformato-riis de proposita dispensatione duo constituta sunt. Primum *Sess. 14. cap. 7.* quò locò sacre istius Synodi PP. *Qui supra,* inquit, *voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen illud occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia conferre liceat &c.* Alterum *Sess. 24. cap. 6.* ubi iidem sic loquuntur: *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta, qua oritur ex homicidio voluntario & exceptis aliis, deductis ad forum contentiosum, dispensare &c.* Quorum decretorum vigore Episcopi

164. Primò, dispensare nequeunt in ir-

regularitate, ortà ex solo defectu perfectæ Lenitatis: quam justà hostis cæde vel mutilatione miles, & rei sententià justà condemnati morte vel mutilatione judex, ejus assessores, tabellio, accusator, testes, & similes contraxerunt; quia orta non est ex delicto, quòd solò contractam relaxare *cap. 6. cit.* Episcopi permittuntur, *Garcias p. 7. de Benef. cap. 11. n. 4.* Gutierrez *Canon. Q. Q. Lib. 2. cap. 6. n. 170.* & Suarez *de Censur. disp. 47. f. 6. n. 12.*

Secundò, in irregularitate, orta ex homicidio voluntario injusto, directè intento, quantumvis hoc omnino sit occultum, Barbosa plurimis DD. relatis *in cit. cap. 6. n. 30.*

Tertiò, neque etiam in irregularitate, ex quocunque homicidio vel mutilatione orta, si ea notoria, publica aut ad forum contentiosum sint deducta, *cit.* Suarez *disp. 41. f. 2. n. 6.* & alii apud *cit.* Barbofam *n. 37.*

Quartò, contrà Episcopi dispensare possunt in irregularitate, orta ex homicidio quocunque casuali occulto, quantumvis id ex opere illicito secutum, & in eo præcavendo debita diligentia sit ommissa; ac proinde cum eo, ex cujus incauta percussione secutus est mulieris prægnantis abortus: qui, ex tecto regulam improvidè proiciendo, occidit prætereuntem: qui alterum, etiam citrà mortem, percussit mandavit, si mandatarus occidit, & similes: ut & in ea, quæ orta est ex occulto homicidio, ob defensionem quidem sui &c. at non observato inculpata tutelæ moderamine commisso a Navarrus *cap. 27. cit. à n. 239.* Henríquez *Lib. 14. cap. 10. n. 2.* Gutierrez *Q. Q. Canonic. Lib. 1. cap. 65. n. 13.* & alii apud eundem *n. 32. & 33.*

An etiam in irregularitate, ortà ex voluntaria mutilatione, si hæc occulta sit, dubitandi ratio oritur a paritate homicidii;

miciidii, cui mutilatio quoad irregularitatem contrahendam æquiparatur, *can. Si quis absciderit 4. dist. 55.* ubi mutilans homicida vocatur, Glossa in *Clement. cit. V. Mutilat.* Quâ ratione ducti Sanchez *Lib. 1. Moral. cap. 10. n. 40.* & Franc. Leo *Theaur. Fori Eccles. p. 1. cap. 8. n. 89.* Episcopis in irregularitate, ex ejusmodi mutilatione ortâ, dispensandi potestatem negant.

167. At melius hanc eis adstruunt Molina *Tract. 4. de J. & J. disp. 79. n. 8.* Suarez *de Censur. disp. 44. l. 2. n. 4.* Diana *p. 4. tract. 2. resol. 71.* Garcias *p. 7. de Benef. cap. 11. à n. 3.* & Barbosa *in cit. cap. 6. n. 36.* id à S. Congreg. decilum, asserentes. Ratio est partim; quia S. Synodus solum excipit irregularitatem, ortam ex homicidio voluntario: cujus exceptio firmat Regulam in casibus non exceptis; ac proinde in ea, quæ occultâ mutilatione, delictò multò minori, quam est homicidium, inducta est: partim vero; quia facultas dispensandi, *cit. cap. 6.* concessa, interpretanda est latè; cum sit beneficium Principis & quidem insertum Juri communi: & non tam personæ, quam dignitati indultum, *arg. c. Cum dilecti 6. de Donat. & l. Beneficium 3. ff. de Constit. Princip.* Unde homicidium & mutilatio, licet æquiparentur quoad irregularitatem contrahendam, non tamen æquiparantur quoad gravitatem culpæ & dispensationem.

An, & quam in hac irregularitate dispensandi potestatem Prælati & superiores Regulares respectu subditorum sibi Religiosorum & aliorum habeant, latè dabunt Pellizarius *Manual. Regul. Tract. 9. cap. 3. à n. 139.* & Donatus *Prax. Regul. Tom. 2. tract. 11. g. 8.*

Ex hæctenus dictis, & *cap. 6. cit. tenore* non leve & magni in praxi momenti dubium nascitur, quando homicidium casuale aut aliud delictum occultum, atque ad forum contentiosum deductum, aut

secus censeatur. Qua de re variæ DD. 168. sunt sententiæ & terminorum illorum explicationes. Ego imprimis homicidium aut delictum aliud, ad effectum dispensationis ab Episcopo obtinendæ, pro occulto habendum censeo, si id neque evidens, neque sive ex sua natura, sive ex accidenti probari possit: quam occulti explicationem in *c. Vestra 7. de Cohabit. cler. & mul. tradunt Zabarella n. 18.* Panormit. *n. 7.* Boich. *n. 5.* & amplectuntur Garcias *p. 7. de Benef. cap. 11. n. 46.* Guttierrez *Q. 2. Canon. Lib. 1. cap. 13. n. 27.* Riccius *in Prax. decis. 523.* Fagnanus *in c. Vestra cit. n. 126.* & Corradus *Prax. dispens. Apost. Lib. 7. cap. 7. n. 13.* Rationem reddunt; quòd ista delicti occulti explicatio propriissima sit: & id, quod probari non potest, sive ex natura sua, ut actus hominis interni, sive ex accidenti, ut *vg. homicidium, nemine præsentè & conficio perpetratum, occultum esse, inficiari nemo possit.* Unde dispensationem Episcopalem non impedit, quòd pro ea supplicans de delicto irregularitatem inducente suspectus sit vel diffamatus, vel id præsentè tantum uno, vel etiam pluribus, a testimonio de eo perhibendo Jure aut facto impeditis, sit perpetratum; quia, cum probari nequeat, adhuc remanet occultum.

Non desunt graves DD. qui ad effectum dispensationis pro occulto habeant delictum, quòd, licet ab aliquibus sciatur & probari etiam possit, notorium tamen non est notorietate Facti; quòd excusari vel tergiversandò celari possit: & Juris; quòd de eo neque ex confessione delinquentis, neque ex probatione delicti, aut sententia istius declaratoria, vel ad pœnam condemnatoria, constet. Hanc certè occulti explicationem ad effectum dispensationum cum Navarro *cit. cap. 27. n. 255.* probant Sanchez *Lib. 8. de Matr. disp. 34. n. 55.* Maiolus *Lib. 5. de Irregul. cap. 51. n. 4.*

Dalvinus *simili Tract. cap. 26. à n. 3. & Franc. Léo Prax. S. Penit. p. 2. cap. 6. n. 6.* hujus suæ doctrinæ eam reddentes rationem; quòd delictum, partitione adæquata & omnia delicta complectente, in Notorium & Occultum dividatur; & idcirco, quod non est notorium, habendum sit pro occulto.

170. Deinde ad forum contentiosum deductum censetur delictum, super quo contestata est lis, ut cum Bossio de *Jubil. privileg. sect. 1. casu 10. §. 3. n. 36.* Gavanto *Manual. Pralat. V. Absolutio. n. 12.* docent Barbofa *cit. alleg. 39. n. 29.* & Palao *Tract. 3. disp. 6. p. 15. §. 1. n. 10.* Ratio est; quia forum contentiosum dicitur ex eo; quòd in ipso sive judiciò contendatur; in foro autem sive judiciò non contenditur, antequam inter partes contentio seu contradictio detur, quod sit per litem contestationem, *arg. c. Ex parte 30. de V. S. Maranta de Ord. judic. p. 5. n. 64.* & Farinac. *Prax. Criminal. q. 10. n. 55. in fine.* Unde dispensationem Episcopalem super irregularitate non impedit, quòd pro ipsa supplicantis delictum, quòd ea contracta est, per accusationis vel denuntiationis viam delatum sit ad judicem: imò etiam; quòd ab isto mandata & insinuata etiam sit citatio: nisi super illo litem contestatio sit secuta.

171. Quin litem etiam contestatio dispensationi non obstat, nisi delictum per eam in judicium deductum sit cum effectu & in judicio potuerit probari, ut cum DD. *cit. exigunt Arauxo, de Statu Eccles. Tract. 3. casu 6. n. 27. cit. Sanchez n. 57. Barbofa n. 33. Gobat Experient. Tract. 7. n. 379. & Paul Leon. Prax. S. Penit. p. 2. cap. 1. n. 64.* Unde in irregularitate, ex delicto occulto & ad forum etiam contentiosum deducto orta, dispensare Episcopus, litem contestatione non obstante, potest, si judicium illud finitum fuit per sententiam rei absolutoriam; etiam me-

diis illicitis obtentam; aut etiam sine sententia; quòd accusator delicti probationem non fuerit prosecutus, *cit. Barbofa n. 39. & Palao n. 11.*

Dubium est, an Episcopus dispensare valeat in irregularitate, orta ex delicto, deducto ad forù contentiosum, & in hoc, finitò judiciò, punito; id enim Affirmant Avila *p. 7. disp. 10. dub. 7.* Sanchez *Lib. 2. Moral. cap. 11. n. 21.* Laiman *Lib. 1. Tract. 5. p. 5. cap. 9. n. 5. & Dianap. 4. tract. 2. resol. 97.* eà persuasi ratione; quòd reò punitò jam obtentus sit finis, ob quem in irregularitate, orta ex delicto, ad forum contentiosum deducto, dispensandi facultas à S. Synodo Episcopis est denegata; ne scilicet Curia, de delicto jam cognoscentis, auctoritas minueretur, si pendente judiciò, super eo reus absolveretur & Reipublicæ delicto ex eoque secuto scandalo offensæ debita & delinquentis punitione exhibenda satisfactio subtraheretur. Ratione ista suum de proposito dubitatione sensum DD. *cit.* facile persuaderent, si S. Synodus Tridentina irregularitatem ex delicto, ad forum duntaxat contentiosum deducto ortam, Episcopi dispensationi subtraxissent. Verùm quia *cap. 6. cit.* non ex isto tantum, sed ex publico etiam ac notorio delicto orta irregularitas ei subtrahenda est: & quod in foro contentioso legitime probatum est ac punitum, evasit publicum ac notorium notorietate Juris, in irregularitate ex delicto ad forum contentiosum deducto orta, etiam post rei punitionem dispensandi facultatem vigore decreti Synodalis *cap. 6. cit.* Episcopis competere verisimilius negant Guttierrez *Lib. 1. Q. Canon. cap. 3. n. 10.* Garcias *p. 7. de Benef. cap. 11. n. 50.* Dalvinus *de Potest. Episc. cap. 21. in fine* Barbofa *de Offic. & Potest. Episc. alleg. 39. n. 35.* id à S. Congreg. Card. declaratum asserentes, & Palao *Tract. 29. disp. 6. p. 7. n. 13.*

TITU-